

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

...ความเปลี่ยนแปลงอย่างหนึ่งที่นำวิกฤตก็คือ ทุกวันนี้ความคิดอ่านและความประพฤติหลาย ๆ อย่าง ซึ่งแต่ก่อนถือว่าเป็นความชั่วความผิด ได้กลายเป็นสิ่งที่คนในสังคมยอมรับ แล้วพากันประพฤติปฏิบัติโดยไม่สะดุ้งสะเทือน จนทำให้เกิดปัญหาและทำให้ชีวิตของแต่ละคนมีดมนลงไป เป็นหน้าที่ของชาวพุทธจะต้องร่วมมือกันแก้ไขอย่างจริงจัง แต่ละท่านแต่ละฝ่าย ต้องยึดหลักการให้มั่นคงที่จะไม่ทำสิ่งใด ๆ ที่ชั่ว ที่เสื่อม ต้องกล้าและบากบั่นที่จะทำแต่สิ่งที่เป็นความดี เป็นความถูกต้อง และเป็นธรรม เพื่อให้ผลความประพฤติดีปฏิบัติชอบบังเกิดเพิ่มพูนขึ้น และคำจูนส่วนรวมไว้มิให้เสื่อมทรุดลง หากให้กลับฟื้นคืนดีขึ้นได้เป็นลำดับ...จากพระบรมราชโองการในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ที่พระราชทานแก่ที่ประชุมสมัชชาคุณพุทธศาสนาทั่วราชอาณาจักร ครั้งที่ 36 ที่จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อวันที่ 16 พฤศจิกายน 2532 (อ้างถึงใน ภมร พราหมณ์แก้ว. 2536 : 1) สะท้อนให้เห็นความห่วงใยของพระองค์ในการที่จะทำให้ประเทศชาติ ซึ่งได้รับผลกระทบจากความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ทำให้คนในสังคมประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ผิด ที่เสื่อม เป็นปัญหาแก่ชาติบ้านเมือง ชาวจากสื่อต่าง ๆ และหน้าหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับการฉ้อราษฎร์บังหลวง การทำผิดทางเพศ การค้ายาเสพติด ตลอดจนการทำผิดศีลธรรม การย่ำแย่ของระเบียบวินัยของข้าราชการประเภทต่าง ๆ ตลอดจนถึงข้าราชการครู อันเป็นบุคคลที่สังคมยกย่องมีปรากฏให้เห็นอยู่ทุกวัน คุณธรรม ความดี ความถูกต้อง เป็นธรรมถูกกระทบ และขาดความแข็งแกร่งที่จะต้านทานได้ ข้าราชการที่มีคุณภาพและมีคุณธรรมเมื่อเทียบกับปัญหาต่าง ๆ ไม่ได้มักจะแก้ปัญหาให้ตนเอง ด้วยการออกจากระบบราชการไปเลย (อัจฉราพรรณ จรัสวัฒน์. 2540 : 36) พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเน้นให้ถือเป็นหน้าที่ของชาวพุทธที่จะต้องร่วมมือกันแก้ไขให้ความดีความถูกต้อง และเป็นธรรมกลับคืนมาในสังคม โดยให้ยึดหลักการอย่างมั่นคงในการแก้ปัญหา ซึ่งสิ่งเหล่านั้น ก็คือคือคุณธรรมของคนในชาติ ทำให้หลายฝ่ายได้เรียกร้องให้มีการฟื้นฟูคุณธรรมจริยธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งของข้าราชการ พนักงาน เจ้าหน้าที่ ตลอดจนผู้บริหารระดับต่าง ๆ

ของประเทศ เพราะเป็นบุคลากรระดับสูงควรเป็นตัวอย่างของประชาชนในประเทศ (ระเบียบ
สมจิตร. 2542 : 2) และเป็นตัวจักรสำคัญในการพัฒนาประเทศ ซึ่งต้องได้รับการพัฒนาอย่าง
เป็นระบบต่อเนื่อง ให้เกิดสำนึกและถือปฏิบัติติดตัว

อัคราพรณ จรัสวัฒน์ (2540 : 39) ให้ความเห็นในการพัฒนาคุณธรรมข้าราชการ
ไว้ว่า ต้องมีมาตรการผสมผสานทั้งโครงสร้างส่วนบน คือ "รัฐ" และโครงสร้างส่วนล่าง คือ
"ตัว ข้าราชการเอง" และต้องกระทำควบคู่กันไป เมื่อพิจารณาปัจจัยที่เกื้อหนุนการดำเนินการ
ด้านคุณธรรม จริยธรรมในระดับมหภาคของภาคราชการแล้ว มีปัจจัยสำคัญที่เกื้อหนุน และเป็น
นโยบายในการปฏิบัติงาน กล่าวคือ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540
มาตรา 77 ระบุให้รัฐต้องจัดให้มีแผนพัฒนาการเมือง จัดทำมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรม
ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ และพนักงานหรือลูกจ้างอื่นของรัฐ เพื่อป้องกัน
ทุจริตและประพฤติมิชอบ และเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ (กรมการศาสนา.
2540 : 18) จึงถือเป็นหน้าที่ของรัฐที่ต้องมีบทบาทชี้นำจริยธรรม คุณธรรม และค่านิยมที่เหมาะสม
สำหรับสังคมทั้งระบบ ในขณะเดียวกันก็ต้องมีบทบาทชี้นำและสร้างกลไกที่ส่งเสริมจรรยาวิชาชีพ
สำหรับระบบราชการในการส่งเสริมการสร้างพื้นฐานจริยธรรม คุณธรรมให้เกิดขึ้นแก่ตัวข้าราชการ
สถาบันครอบครัว และสถาบันการศึกษา ซึ่งอยู่ในระดับจุลภาค หรือระดับล่างให้เป็นรูปธรรม
(2540 : 39)

กระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่พัฒนาคนในชาติให้เป็นคนดี มีคุณธรรม มีความรู้จำเป็น
ต้องเร่งพัฒนาคุณภาพของคนในชาติ ให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งด้านความสามารถ และ
คุณธรรม เพื่อเป็นพลังสำคัญในการพัฒนาประเทศให้สามารถต่อสู้และคงอยู่ในสังคมของโลกยุค
โลกาภิวัตน์ ซึ่งเป็นยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ยิ่งใหญ่กว่ายุคสมัยใดที่มนุษยชาติเคยมี
มา จึงได้มีการกำหนดนโยบายและมาตรการในการพัฒนาคนและพัฒนาข้าราชการไว้ สอดคล้อง
กับนโยบายของรัฐบาล และในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการ
ข้าราชการครู. 2541 : 1) เนื่องจากข้าราชการในกระทรวงศึกษาธิการ เป็นข้าราชการที่สังคม
คาดหวังในด้านคุณธรรมสูงกว่าข้าราชการกลุ่มอื่น ๆ โดยเฉพาะผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ที่มีผลกระทบถึง
ตัวนักเรียน และการจัดการศึกษาของประเทศ ในแต่ละปีมีข้าราชการสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ
ถูกดำเนินการ ทางวินัย เพราะการทำผิดต่อจรรยาบรรณในวิชาชีพและยังมีบางส่วนถูกดำเนินคดี
ตามกฎหมายบ้านเมืองด้วยสาเหตุการทุจริตประพฤติมิชอบ ขาดประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่
จากการวิจัยและผลการประชุมสัมมนาหลายครั้ง พบว่า แนวทางในการแก้ปัญหา และนโยบาย
ในการพัฒนาวินัย และจริยธรรมของข้าราชการครู ส่วนหนึ่งมาจากผู้บังคับบัญชา หรือผู้บริหาร
ที่อยู่ใกล้ชิด จำเป็นต้องประพฤติตนเป็นแบบอย่าง มีมาตรการลงโทษผู้ที่ทำผิดอย่างจริงจัง ยกย่อง

ส่งเสริม ข้าราชการครู ผู้มีวินัยและจริยธรรม ส่งเสริมให้มีทัศนคติและค่านิยมในการบริโภค ส่งเสริมให้มีการพัฒนาวินัยและจริยธรรมที่ชัดเจน สามารถปฏิบัติได้และมีความต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู. 2540 : บทคัดย่อ) กระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดโครงการ พัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรมให้แก่ข้าราชการ ทุกสังกัดมาอย่างต่อเนื่อง นับตั้งแต่ปี 2530 โดยเฉพาะ ในปี 2542 กระทรวงศึกษาธิการร่วมกับสมาคมข้าราชการพลเรือนแห่งประเทศไทย ได้อัญเชิญ พระราชดำรัส และพระบรมราโชวาทที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทาน ให้แก่ข้าราชการทุกหมู่เหล่า ในวโรกาสต่าง ๆ ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2524 - 2542 อันมีหลักการในการทำงานและแนวทางดำรงตน จัดอบรมเพื่อให้ข้าราชการทั้งหลายได้ยึดถือและนำไปประพฤติปฏิบัติ อย่างเป็นรูปธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ. 2542 : 3) โดยเน้นกลุ่มเป้าหมายที่จะพัฒนาข้าราชการ ระดับผู้บังคับบัญชาทุกระดับก่อน ซึ่งหากผู้บังคับบัญชาได้นำไปปฏิบัติแล้ว ย่อมส่งผลดีในการ เป็นแบบอย่างและเกิดผลดีต่อประสิทธิผลของงานอย่างแน่นอน ในทางกลับกันหากผู้บังคับบัญชา ละเลย ไม่นำไปประพฤติปฏิบัติ ย่อมส่งผลกระทบต่อการจัดการประถมศึกษาของอำเภอ และ โรงเรียน ในด้านความเชื่อถือ ศรัทธา ความร่วมมือ และขาดประสิทธิผลในงานในที่สุด

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542 : 10) มีหน้าที่ดูแลการจัดการ การศึกษา 3 ระดับ คือ ก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อพัฒนา เด็กไทยทุกคนให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด มีโรงเรียนเป็นหน่วยจัดการศึกษาในพื้นที่ ทั่วประเทศ ถึง 31,129 โรงเรียน มีนักเรียนในความรับผิดชอบถึง 670,749 คน (สำนักงาน คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2542 : 2) ซึ่งจะต้องเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบ มี โครงสร้างการบริหารงานโดยองค์คณะบุคคลตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการการประถมศึกษา พ.ศ.2523 กระจายอำนาจการบริหารออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับชาติ ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2540 : บทคัดย่อ) ในแต่ละระดับมีหัวหน้า ควบคุมดูแลบังคับบัญชา รับผิดชอบการปฏิบัติงานของข้าราชการในสังกัด โดยมีเลขาธิการ คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในระดับชาติ ตำแหน่งผู้อำนวยการการประถมศึกษา จังหวัด ในระดับจังหวัด และตำแหน่งหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ในระดับอำเภอ ซึ่งหาก ส่วนใดส่วนหนึ่ง เกิดความย่อหย่อนในคุณธรรมก็จะทำให้เกิดความล้มเหลวในระบบ ซึ่งหากการ จัดการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับอำเภอ การจัดการศึกษาจะอยู่ในรูปของคณะกรรมการ การประถมศึกษาอำเภอ โดยมีหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอเป็นกรรมการและเลขานุการ และ ปฏิบัติหน้าที่ในการควบคุมดูแลกำกับราชการของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ซึ่งจำแนก งานออกเป็น 4 งาน คือ งานบริหารทั่วไป งานการเจ้าหน้าที่ งานการเงินและพัสดุ และงานนิเทศ การศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2535 : 7) โดยเป็นหน่วยงานที่

ให้บริการ ใกล้ชิดกับข้าราชการครูและลูกจ้างของโรงเรียนที่ครอบคลุมอยู่ในทุกพื้นที่การบริหารงานให้เกิดประสิทธิภาพ และเพิ่มศักยภาพของผู้ปฏิบัติงานจึงเป็นเรื่องสำคัญเพราะหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ นั้น เป็นบุคคล ที่อยู่ในพื้นที่ เป็นผู้ที่ได้รับผิดชอบในส่วนที่ต้องต่อเนื่อง เกี่ยวข้องกับโรงเรียนมากกว่าหน่วย อื่น ๆ ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สัมพันธ์ ทองสมัคร. 2532 : อ้างถึงในสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2536 : 1/3) โดยที่หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอ เป็นผู้บริหาร มีอำนาจบังคับบัญชา ควบคุมดูแลงานของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอ ให้เป็นไปตามระเบียบกฎหมายและแนวทางที่ถูกต้อง หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอ ต้องตระหนักถึงความสำคัญของบุคลากรที่ปฏิบัติงานในหน้าที่ต่าง ๆ ซึ่งพฤติกรรมผู้นำของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอ ที่ปฏิบัติต่อเจ้าหน้าที่เป็นส่วนหนึ่ง ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ พฤติกรรมผู้นำของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ จะเป็นตัวชี้ให้เห็นถึงสภาพการปฏิบัติงาน การประสานงาน ตลอดจนควบคุมงานและการจัดการในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ว่าสามารถดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้มากน้อยเพียงใด (ปิยะชาติ เศวตร. 2540 : 2) เมื่อพิจารณาถึงงานในหน้าที่แล้วอาจกล่าวได้ว่า หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอจำเป็นต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ ความชำนาญ หรือทักษะในการปฏิบัติงาน แต่จากรายงานสรุปผลการประชุมสัมมนาหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอทั่วประเทศ ประจำปี 2533 พบว่า หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอทั่วประเทศมิได้มีผลงานเป็นที่น่าประทับใจ บางคนมีปัญหาในการบริหารงาน บางคนถูกร้องเรียน ถูกบดขยี้แทนที่ มีเพียงบางคนที่ประสบผลสำเร็จในการบริหาร มีผลงานเด่นชัด มีโอกาสก้าวหน้ารวดเร็วมาก (ประจวบ แสงอินทร์. 2533 : 1) จากผลการวิจัยของปิยะชาติ เศวตร (2540 : 116) พบว่าแบบพฤติกรรมผู้นำของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ และขนาดของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ มีปฏิสัมพันธ์กับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ เขตการศึกษา 11 ในด้านการบรรลุเป้าหมายขององค์การ ด้านความสามารถในการปรับตัวและความยืดหยุ่นในการทำงาน และความพึงพอใจในการทำงานของเจ้าหน้าที่ใน สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2532 : 71) เห็นว่าการที่ผู้บริหารมีคุณธรรมเป็นที่ยอมรับนับถือแก่ผู้ร่วมงาน ย่อมทำให้เกิดขวัญกำลังใจ รู้สึกมีความมั่นคงในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะส่งผลให้การปฏิบัติงานดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงถือได้ว่า หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอจำเป็นต้องมีคุณธรรมในการประพฤติปฏิบัติตน และปฏิบัติงาน ซึ่งคุณธรรมที่สามารถ ยึดถือเป็นแบบอย่างได้ ก็คือ คุณธรรมตามพระบรมราโชวาท ซึ่งถือเป็นนโยบายของรัฐในการที่จะให้ข้าราชการปฏิบัติงานตามรอยพระยุคลบาท

ดังนั้น ผู้วิจัยซึ่งปฏิบัติงานด้านพัฒนาบุคคล ในหน่วยงานที่ต้องประสานงาน ติดตาม และประเมินการปฏิบัติงานของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอโดยตรง จึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงคุณธรรมของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ตามแนวทางปฏิบัติงานตามรอย พระยุคลบาท โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่เขตการศึกษา 12 ซึ่งมีที่ตั้งของจังหวัด 8 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด ฉะเชิงเทรา นครนายก ปราจีนบุรี และสระแก้ว ซึ่งมี โรงงานอุตสาหกรรม นิคมอุตสาหกรรม กระจายอยู่ทั่วไปในจังหวัดต่าง ๆ มีกิจกรรมโครงการขนส่ง ธุรกิจ และเป็นแหล่งท่องเที่ยวมากมาย ทำให้ได้รับผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การแข่งขัน ด้านความเป็นอยู่ เทคโนโลยี การล้นไหลของวัฒนธรรมที่หลากหลาย อันเป็นมูลเหตุกระทบต่อ ภาวะด้านคุณธรรมของบุคลากรในพื้นที่นี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ใน พื้นที่เขตการศึกษา 12 ทั้งหมด ซึ่งปฏิบัติงานอยู่ในทุกอำเภออาจได้รับผลกระทบด้วย ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณธรรมของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดในเขตการศึกษา 12 ตามความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาจำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่ง
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณธรรมของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ระหว่างความคิดเห็น หัวหน้างานในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ กับผู้บริหารโรงเรียน
3. เพื่อเปรียบเทียบคุณธรรมของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ระหว่างความคิดเห็น ระหว่างความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาชาย กับบุคลากรทางการศึกษาหญิง
4. เพื่อเปรียบเทียบคุณธรรมของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอระหว่างความคิดเห็น ของบุคลากรทางการศึกษาที่มีระดับการศึกษาต่างกัน
5. เพื่อเปรียบเทียบคุณธรรมของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ระหว่างความคิดเห็น ของบุคลากรทางการศึกษาที่มีประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งต่างกัน

ความสำคัญของการศึกษาวิจัย

ผลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ อาจเป็นข้อมูลสำหรับสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ในเขตการศึกษา 12 ใช้ในการพัฒนาหลักสูตรการประชุมอบรมหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ และอาจเป็นประโยชน์สำหรับหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ใช้ในการพัฒนาตนเอง

คำถามในการวิจัย

1. คุณธรรมของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัด ในเขตการศึกษา 12 ตามความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษา จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งอยู่ในระดับใด
2. คุณธรรมของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ระหว่างความคิดเห็นของหัวหน้างาน ในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ กับผู้บริหารโรงเรียน แตกต่างกันหรือไม่
3. คุณธรรมของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ระหว่างความคิดเห็นของบุคลากร ทางการศึกษาชาย กับบุคลากรทางการศึกษาหญิง แตกต่างกันหรือไม่
4. คุณธรรมของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ระหว่างความคิดเห็นของบุคลากร ทางการศึกษาที่มีระดับการศึกษาต่างกัน แตกต่างกันหรือไม่
5. คุณธรรมของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ระหว่างความคิดเห็นของบุคลากร ทางการศึกษาที่มีประสบการณ์ต่างกัน แตกต่างกันหรือไม่

สมมติฐานการวิจัย

1. บุคลากรทางการศึกษาที่มีตำแหน่งต่างกันมีความคิดเห็นต่อคุณธรรมของหัวหน้า การประถมศึกษาอำเภอ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดในเขตการศึกษา 12 แตกต่างกัน
2. บุคลากรทางการศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณธรรมของหัวหน้าการ ประถมศึกษาอำเภอ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดในเขตการศึกษา 12 แตกต่างกัน

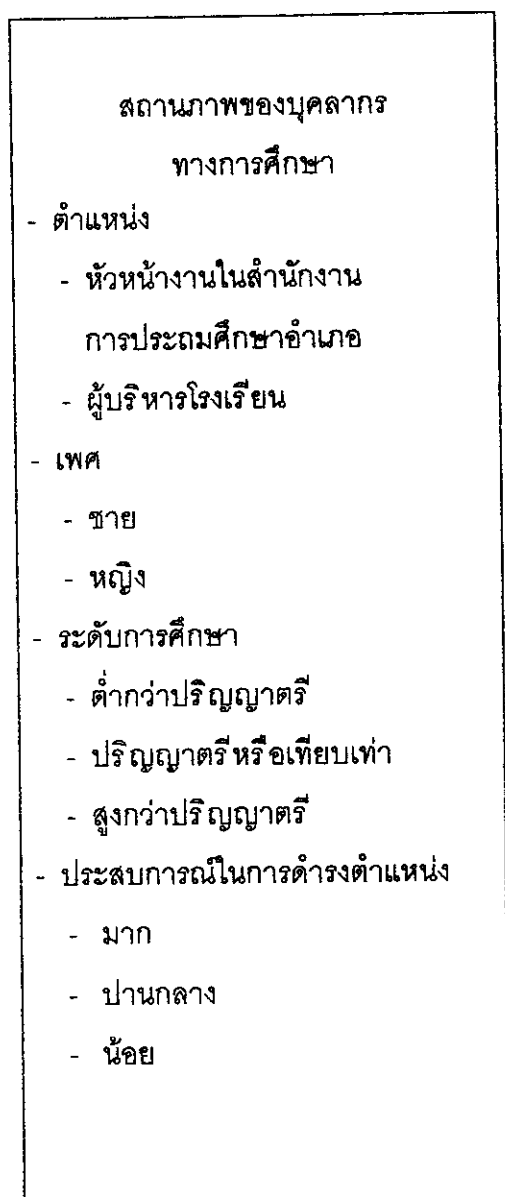
3. บุคลากรทางการศึกษา ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณธรรมของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ในเขตการศึกษา 12 แตกต่างกัน

4. บุคลากรทางการศึกษา ที่มีประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่ง ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณธรรมของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ในเขตการศึกษา 12 แตกต่างกัน

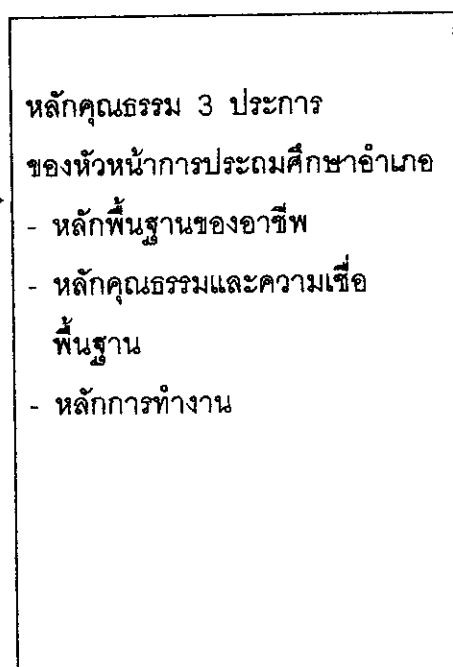
กรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดตามพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ซึ่งได้พระราชทานแก่ข้าราชการในโอกาสวันสำคัญต่าง ๆ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2524 - 2542 โดยสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน ได้รวบรวมจัดทำเป็นหลักแนวทางประพฤติปฏิบัติตนและปฏิบัติงาน เพื่อเป็นข้าราชการที่ดีตามรอยพระยุคลบาท 3 ประการ คือ หลักพื้นฐานของอาชีพ (ด้านอาชีพ) หลักคุณธรรมและความเชื่อพื้นฐาน (ด้านตัวตน) และหลักการทำงาน (ด้านหลักและวิธีการทำงาน) ของผู้บริหารการศึกษาระดับอำเภอ โดยศึกษาจากความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งจำแนกตำแหน่ง เพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ เป็นตัวแปรในการศึกษา ซึ่งสามารถสรุปได้เป็นกรอบแนวคิดดังต่อไปนี้

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพประกอบ 1 กรอบความคิดในการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตของเนื้อหา การศึกษาครั้งนี้ มุ่งศึกษาคุณธรรมของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ในเขตการศึกษา 12 ในคุณธรรม 3 ด้าน ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน ได้ประมวลเป็นแนวทางประพฤติปฏิบัติ เพื่อเป็นข้าราชการที่ดีตามพระบรมราโชวาทของพระบาท สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้แก่ หลักพื้นฐานของอาชีพ (ด้านอาชีพ) หลักคุณธรรม และความเชื่อพื้นฐาน (ด้านตัวตน) และหลักการทำงาน (ด้านหลักและวิธีการทำงาน)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า คือ บุคลากรทางการศึกษา ได้แก่ หัวหน้างานที่ปฏิบัติงานในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ในเขตการศึกษา 12 และผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ในเขตการศึกษา 12 ตามข้อมูลอัตรากำลังข้าราชการ ณ วันที่ 10 มิถุนายน ปีการศึกษา 2544 ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ในเขตการศึกษา 12 จำนวน 2130 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มกลุ่มประชากร โดยวิธีการเปิดตารางอัตราส่วนของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan. 1970 : 608) แล้วสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) อย่างมีสัดส่วนโดยใช้จังหวัดในเขตการศึกษา 12 จำนวน 8 จังหวัด เป็นชั้น ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นหัวหน้างานในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ จำนวน 159 คน และผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 318 คน รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 477 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษาวิจัย

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ สถานภาพของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ในเขตการศึกษา 12 ดังนี้

3.1.1 ตำแหน่ง

3.1.1.1 หัวหน้างานในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ

3.1.1.2 ผู้บริหารโรงเรียน

3.1.2 เพศ

3.1.2.1 ชาย

3.1.2.2 หญิง

3.1.3 ระดับการศึกษา

3.1.3.1 ต่ำกว่าปริญญาตรี

3.1.3.2 ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า

3.1.3.3 สูงกว่าปริญญาตรี

3.1.4 ประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่ง

3.1.4.1 มาก

3.1.4.2 ปานกลาง

3.1.4.3 น้อย

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ระดับคุณธรรมของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ

ตามพระบรมราโชวาท 3 ประการ คือ หลักพื้นฐานของอาชีพ (ด้านอาชีพ) หลักคุณธรรมและความเชื่อพื้นฐาน (ด้านตัวตน) และหลัก การทำงาน (ด้านหลักและวิธีทำงาน) ตามความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. คุณธรรมของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ หมายถึง พฤติกรรมที่หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ แสดงออกทั้งโดยส่วนตนและในการปฏิบัติงาน ซึ่งสามารถสังเกตได้โดยบุคลากรทางการศึกษาในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ในการวิจัยนี้ได้จำแนกคุณธรรมของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ตามพระบรมราโชวาทดังนี้

1.1 หลักพื้นฐานของอาชีพ (ด้านอาชีพ) หมายถึง พฤติกรรมที่หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ แสดงออกเกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพ ได้แก่ การประพฤติปฏิบัติงานในอาชีพของตน เพื่อประโยชน์ของชาติและประชาชน มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความเสียสละอดทน

1.2 หลักคุณธรรมและความเชื่อพื้นฐาน (ด้านตัวตน) หมายถึง พฤติกรรมที่หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ แสดงออกเกี่ยวข้องกับการประพฤติปฏิบัติตน ได้แก่ การประพฤติปฏิบัติตนด้วยความ ซื่อสัตย์ สุจริตธรรม ยึดถือความถูกต้องเป็นธรรม รู้จักเกรงใจ ให้อภัย โอนอ่อนผ่อนตามกันด้วยเหตุผล และศรัทธาในงาน

1.3 หลักการทำงาน (ด้านหลักและวิธีการทำงาน) หมายถึง พฤติกรรมที่หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ แสดงออกเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่น ได้แก่ หลักและวิธีการปฏิบัติงานโดยยึดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และรวดเร็ว รู้วิชาการ เป็นระบบ ใช้เทคโนโลยี และ

ประสานสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน และ ผู้รับบริการ

2. บุคลากรทางการศึกษา หมายถึง ข้าราชการสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งปฏิบัติงานในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ในลักษณะของหัวหน้าควบคุมงานต่าง ๆ ภายใต้การกำกับดูแลขึ้นตรงใกล้ชิดกับหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ในวิสัยนี้จำแนกสถานภาพของบุคลากรทางการศึกษาเพื่อเป็นตัวแปรสำหรับศึกษาดังนี้

2.1 ตำแหน่ง หมายถึง ลักษณะงานที่บุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติ จำแนกออกได้ดังนี้

2.1.1 หัวหน้างาน หมายถึง บุคคลซึ่งปฏิบัติงานในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ด้านการสนับสนุนการจัดการศึกษา เป็นผู้ควบคุม กำกับ ดูแลงาน 4 งาน คือ งานบริหารทั่วไป งานการเงินและพัสดุ งานการเจ้าหน้าที่ และงานวิชาการหรือหน่วยศึกษานิเทศก์

2.1.2 ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง บุคคลซึ่งปฏิบัติงานในสถานศึกษาโดยทำหน้าที่บริหารสถานศึกษา ได้แก่ ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียน และให้หมายรวมถึงผู้รักษาการในตำแหน่งในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ในเขตการศึกษา 12

2.2 เพศ หมายถึง ลักษณะทางชีวภาพของบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งในวิสัยนี้จำแนกดังนี้

2.2.1 ชาย

2.2.2 หญิง

2.3 ระดับการศึกษา หมายถึง วุฒิทางการศึกษาสูงสุดที่บุคลากรทางการศึกษาได้รับ ซึ่งในการวิจัยนี้จำแนกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

2.3.1 ต่ำกว่าปริญญาตรี

2.3.2 ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า

2.3.3 สูงกว่าปริญญาตรี

2.4 ประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่ง หมายถึง ระยะเวลาที่บุคลากรทางการศึกษาได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งหัวหน้างานในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ และผู้บริหารโรงเรียน ในการวิจัยครั้งนี้จำแนกออกเป็น 3 ช่วงประสบการณ์ดังนี้

2.4.1 ประสบการณ์มาก หมายถึง ระยะเวลาในการปฏิบัติราชการของบุคลากรทางการศึกษาตั้งแต่ 21 ปีขึ้นไป

2.4.2 ประสบการณ์ปานกลาง หมายถึง ระยะเวลาในการปฏิบัติราชการของบุคลากรทางการศึกษาตั้งแต่ 11 ปีถึง 20 ปี

2.4.3 ประสิทธิภาพน้อย หมายถึง ระยะเวลาในการปฏิบัติราชการของบุคลากรทางการศึกษาดังแต่ 1 ปีถึง 10 ปี

3. เขตการศึกษา 12 หมายถึง การแบ่งพื้นที่เพื่อจัดการศึกษา ประกอบด้วยจังหวัด 8 จังหวัด คือ จันทบุรี ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ตราด นครนายก ปราจีนบุรี ระยอง และสระแก้ว